

บันทึกการตอบข้อหาหรือกรมอนามัย
เรื่อง การออกใบอนุญาตประกอบกิจการเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย

ศาลากลางจังหวัดพะเยา ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ พย ๐๐๒๓.๑/๗๖๔๔ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ถึงกรมอนามัย เพื่อขอหารือเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบกิจการเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย กรณีที่เทศบาลตำบลก. ตราเทศบัญญัติเทศบาลตำบลก.เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๔๓ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รายละเอียดดังนี้

เทศบาลตำบลก.ได้ดำเนินการมอบหมายให้พนักงานประจำรถบรรทุกขยะเป็นผู้เก็บขนขยะมูลฝอยจากอาคาร บ้านเรือน สถานประกอบการและสถานที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลก. โดยจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บและขนมูลฝอยประจำเดือนจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่และจากสถานประกอบการ แต่ในการนำขยะมูลฝอยไปกำจัดนั้น เทศบาลตำบลก.ได้ว่าจ้างให้ผู้ประกอบการที่มีบ่อฝังกลบที่ถูกหลักสุขาภิบาลโดยนารถบรรทุกมารับการขนถ่ายขยะมูลฝอยจากรถบรรทุกขยะของเทศบาลในแต่ละวัน เพื่อขนขยะไปกำจัดและได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างเหมาจากเทศบาลตำบลก.เป็นรายเดือน ซึ่งการดำเนินการขนขยะไปกำจัดนี้เทศบาลตำบลก.มีปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องตีความเพื่อบังคับใช้ในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย จึงขอหารือประเด็นที่ผู้ประกอบการนารถบรรทุกมารับการขนถ่ายขยะมูลฝอยจากรถบรรทุกขยะของเทศบาลในแต่ละวันเพื่อขนขยะไปกำจัดต่อไป โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างเหมาจากเทศบาลตำบลก.เป็นรายเดือน อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือไม่ เนื่องจากเทศบัญญัติเทศบาลตำบลก.เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจ หรือได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยข้อเท็จจริงพบว่าผู้ประกอบการมิได้ดำเนินการเก็บขนมูลฝอยจากอาคารหรือสถานที่ของประชาชนในพื้นที่โดยตรง เป็นเพียงการรองรับการขนย้ายขยะจากการเก็บขนของรถบรรทุกขยะของเทศบาลตำบลก.เพื่อนำไปกำจัดที่บ่อฝังกลบขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการเท่านั้น

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๖๐๑๓ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งกรมอนามัยมีถึงผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

^๒ มาตรา ๑๘ การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๙ ก็ได้

บทบัญญัติตามมาตรานี้ และมาตรา ๑๙ มิให้ใช้บังคับกับการจัดการของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน แต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตรายและผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว แจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

๑. ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๘^๒ การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้ การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๙ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต จากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

๒. ความเห็นในประเด็นข้อหารือ

ข้อหารือ เทศบาลตำบลก.ได้ดำเนินการมอบหมายให้พนักงานประจำรถบรรทุกขยะ เป็นผู้เก็บขนขยะมูลฝอยจากอาคาร บ้านเรือน สถานประกอบการและสถานที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของ เทศบาลตำบลก. โดยจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บและขนมูลฝอยประจำเดือนจากเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่และจากสถานประกอบการ แต่ในการนำขยะมูลฝอยไปกำจัดนั้น เทศบาล ตำบลก.ได้ว่าจ้างให้ผู้ประกอบการที่มีบ่อฝังกลบที่ถูกหลักสุขาภิบาลโดยนารถบรรทุกมารับการขนถ่ายขยะ มูลฝอยจากรถบรรทุกขยะของเทศบาลในแต่ละวัน เพื่อขนขยะไปกำจัดและได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างเหมา จากเทศบาลตำบลก.เป็นรายเดือน โดยข้อเท็จจริงพบว่าผู้ประกอบการมิได้ดำเนินการเก็บขน สิ่งปฏิกูลมูลฝอยจากอาคารหรือสถานที่ของประชาชนในพื้นที่โดยตรง เป็นเพียงการรองรับการขนย้ายขยะจาก การเก็บขนของรถบรรทุกขยะของเทศบาลตำบลก. เพื่อนำไปกำจัดที่บ่อฝังกลบขยะมูลฝอย ของผู้ประกอบการเท่านั้น

กรณีนี้ผู้ประกอบการนำรถบรรทุกมารับการขนถ่ายขยะมูลฝอยจากรถบรรทุกขยะ ของเทศบาลในแต่ละวันเพื่อขนขยะไปกำจัดต่อไป โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างเหมาจากเทศบาลตำบลก. เป็นรายเดือน อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการเก็บ ขน กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือ มูลฝอยหรือไม่

ความเห็น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๘ การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้ การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือ กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา ๑๙ ก็ได้ ซึ่งจากข้อเท็จจริงพบว่าเทศบาลตำบลก.เป็นเจ้าของอาคาร บ้านเรือน สถานประกอบการและสถานที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล และ จัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บและขนมูลฝอยจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารบ้านเรือน สถานประกอบการ และสถานที่ดังกล่าวเป็นรายเดือน สำหรับการนำขยะมูลฝอยไปกำจัดนั้น เทศบาลตำบลก.ได้ว่าจ้าง ให้ผู้ประกอบการที่มีบ่อฝังกลบที่ถูกหลักสุขาภิบาลนำรถบรรทุกมารับการขนถ่ายขยะมูลฝอยจากรถบรรทุกขยะ ของเทศบาล เพื่อขนขยะไปกำจัดและได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้างเหมาจากเทศบาลตำบลก.เป็นรายเดือน ในกรณี นี้ จึงเข้าข่ายเป็นการมอบให้บุคคลใดดำเนินการแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น ตามความ ในมาตรา ๑๘ วรรคสาม ดังนั้น ผู้ประกอบกิจการที่ได้รับว่าจ้างจากเทศบาลตำบลก. จึงไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ตามความในมาตรา ๑๙

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในพื้นที่ตำบลก.ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงแนะนำให้เทศบาลตำบลก.ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้ง และการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ควรสอดคล้องกับการจัดการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยสามารถศึกษาตัวอย่างการยกร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ในคู่มือตัวอย่างร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข <http://law.anamai.moph.go.th>

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหรือในประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

